

Hyvinvointisuunnitelma 2025-2029

	Tavoite	Toimenpide
Teema 1: Hyvinvointia luonnon keskellä	Tuetaan mielen hyvinvointia	Arvioidaan ja kehitetään mielen hyvinvoinnin edistämisen toimintaa kunnassa ja perustetaan mielen hyvinvoinnin edistämisen työryhmä Suunnitellaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä Mielen hyvinvoinnin ABC-mallin periaatteiden mukaisesti
	Tuetaan kuntalaisia omaksumaan ja ylläpitämään terveellisiä elintapoja ja monipuolista ravitsemusta	Lisätään kuntalaisten tietoa elintavoista ja ravitsemuksesta hyvinvointiviestinnällä Selvitetään liikuntaneuvojan palveluiden järjestämistä ja elintapaohjauksen järjestämistä liikuntaneuvojan palveluiden osana
	Pidetään huolta luonnosta, jotta se pysyy myös jatkossa hyvinvoinnin lähteenä	Luonnon vaaliminen, vastuullisuus sekä kunnan ja kuntalaisten ympäristöteot tuodaan näkyviksi, esim. kestävän kehityksen viikko, ilmianna hyvä ilmastoteko, ympäristöstä huolehtimisen tempaus teiden varsilla Kannustetaan yrityksiä ympäristötekoihin sekä vastuulliseen ja kestäväan toimintaan Tammelan ilmastosuunnitelma ja sen toimenpiteet
	Tuetaan liikkumista ja tuotetaan matalan kynnyksen liikuntapalveluita kuntalaisten näkemykset huomioiden	Luodaan kartta lähiliikuntapaikoista jaettavaksi eri toimipisteissä sekä verkkosivuilla Maksuton kuntosalikokeilu Kunto Tammen salilla kuntosaliohjaajan ollessa paikalla Matalan kynnyksen liikuntaryhmien kampanja uusien ryhmien muodostamiseksi Kehitetään liikuntapalveluita ja -tarjontaa yhdessä kuntalaisten kanssa (esim. kumppanuuspöytä-mallin tmv. avulla)
	Ylläpidetään ja tuetaan lukutaitoa	Luodaan lukutaitostrategia kuntaan Lukutaitotyöryhmä kehittää lukutaidon edistämistä monialaisesti
	Ehkäistään päihde- ja rahapelihaittoja	Toteutetaan PAKKA-toimintamallin mukaista ennaltaehkäisevää päihdetyötä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa seutukunnallisesti ja maakunnallisesti
Teema 2: Rakenteet ja viestintä hyvinvoinnin turvana	Kehitetään kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa ja johtamista näyttöön perustuen	Osallistutaan Terve Kunta -verkoston toimintaan Hyödynnetään TEAvisarin tuloksia ja HYTE-kerrointa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä ja kunnan toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä Kuntalaisten tarpeet ohjaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminnan suunnittelua ja toteuttamista Kunnan taloussuunnitelmassa on mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista
	Lisätään kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen tehtävän työn näkyvyyttä ja hyvinvointiviestintää	Tuodaan esiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä kunnan viestintäkanavissa Suunnitellaan hyvinvointiviestinnän vuosikello viestinnän tueksi Kerrotaan hyvinvointia tukevista palveluista kuntalaisille, ml. kolmannen sektorin palvelut
	Huolehditaan tiedonkulusta kolmannen sektorin toimijoiden kanssa	Järjestöjen toiminnot ja palvelut hyvinvointiin liittyen näkyvät kunnan verkkosivuilla Kunta jakaa järjestöpuolelle säännöllisesti tietoa ajankohtaisesta toiminnasta (uutiskirjeet)
Teema 3: Aktiivinen ja yhteisöllinen arki	Vaallitaan yhteistyöverkostoja kolmannen sektorin kanssa	Kehitetään yhteistyötä ja yhteistyömenetelmiä yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa Järjestetään yhteisiä tapaamisia verkostoitumisen ja yhteistyön edistämiseksi Tehdään aktiivista yhteistyötä tapahtumien ja toiminnan suunnittelussa yhdistysten kanssa Järjestöjen välisen verkostomaisen toiminnan ja yhteistyön tukeminen Tarjotaan tukea yhdistysten keskinäisen yhteistyön koordinointiin ja kehittämiseen
	Tuetaan tammelalaisia ja Tammelassa toimivia yhdistyksiä ja yhteisöjä sekä toimitaan yhdistystoiminnan mahdollistajana	Pyritään mahdollistamaan järjestöille paikka vertaistukiryhmien ja toiminnan järjestämiseen Kunta myöntää harkinnanvaraisia kohde- ja yleisavustuksia yhdistyksille ja yhteisöille Kunnan työntekijän tarjoama tuki yhdistyksille ja järjestöille

	Edistetään hyvinvointia tukemalla vapaaehtoistoimintaa	Yhdistetään vapaaehtoisten ja vapaaehtoistoiminnan koordinoitua, pyritään varmistamaan vapaaehtoisten tarvittava osaaminen
		Tehdään yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa vapaaehtoistoiminnan koordinoimisessa
		Kartoitetaan mahdollisuuksia kunnan koordinoimaan "lähetti"-toimintaan.
	Tuetaan kuntalaisten osallisuutta ja osallisuuden kokemuksia	Osallisuussuunnitelman toimenpiteet
	Kirjasto edistää hyvinvointia ja osallisuutta yhteiskunnassa tukemalla lukemista ja lukutaitoa sekä tiedon ja kulttuurin saavutettavuutta	Tammelan kirjasto on mukana hankkeessa, jossa selvitetään lähikirjastojen hyvinvointivaikutuksia.
		Kirjaston osallisuuspiste tukee kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksia sekä itsenäistä arjen selviytymistä
		Kotoutujien lukuryhmä

Kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2025-2029

	Tavoite	Toimenpide
Teema 1: Hyvinvointia luonnon keskellä	Tuotetaan kuntalaisten toiveet huomioivia kulttuurielämyksiä ympäri vuoden keskellä Tammelan kaunistuontomaisemaa	Tuodaan taidetta ja musiikkiesityksiä Tammelan kuvankauniiseen luontoon.
		Tuotetaan kuntalaisille kulttuuria ympäri vuoden ja levitetään kulttuuritapahtumia myös talvikaudelle.
		Tuetaan kunnan alueella olevia kulttuuritapahtumia, joissa yhdistyy kulttuurin kokeminen ja luonto.
		Tuodaan ikäihmisiä ja lapsia/nuoria yhteen kulttuuritapahtumien avulla
Teema 2: Rakenteet ja viestintä hyvinvoinnin turvana	Kulttuurihyvinvointi näkyy osana kunnan hallinnollisia rakenteita ja toimintatapoja	Tunnistetaan kulttuurin vaikutukset talouteen, terveyteen, hyvinvointiin, oppimiseen ja ympäristöön sekä raportoidaan ajankohtaisesta kulttuurihyvinvointitiedosta kunnassa
		Koulujen ja varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatussuunnitelman mukainen toiminta
	Toteutetaan monipuolista viestintää tammelalaisesta kulttuurielämästä	Seurataan kuntalaisten tyytyväisyyttä kulttuuripalveluihin
		Nostetaan tammelalaisia kulttuurisia ominaispiirteitä esille kunnan sosiaalisessa mediassa.
Teema 3: Aktiivinen ja yhteisöllinen arki	Lisätään kulttuurin saavutettavuutta ja madalletaan kynnystä osallistua kulttuurielämyksiin	Tuodaan esille Tammelan rikasta kulttuurielämää viestittämällä kulttuuripalveluiden toiminnasta ja tapahtumista eri kanavissa huomioiden saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden
		Kehitetään yhteisöllistä kulttuurikaveritoimintaa Tammelaan
		Huomioidaan kulttuuripalveluiden järjestämisessä erityisen haavoittuvaisessa asemassa olevat ihmiset. Viedään kulttuurielämyksiä palvelutaloihin ja pisteisiin, joista haasteellisempaa lähteä kokemaan kulttuuria
		Tuetaan taloudellisesti heikossa asemassa olevien osallistumista kulttuurielämyksiin Kaikukortti-toiminnalla
	Luodaan kuntalaisille ja järjestöille mahdollisuuksia osallistua kulttuuripalveluiden suunnitteluun ja kulttuurin tekemiseen	Kirjastoauton reiteillä matalan kynnyksen kulttuurielämyksiä ympäri Tammela
		Suunnitellaan yhdessä lasten ja nuorten kanssa heille suunnattua kulttuuritarjontaa
		Lapset ja nuoret mukaan tuottamaan taidetta kunnan uusiin infokyltteihin.
		Haetaan esiintyjiä kunnan kulttuuritapahtumiin avoimen esiintyjähaun kautta.
		Kuntalaisten, kulttuuritoimijoiden ja kunnan yhteinen kulttuuririihi, jossa yhdessä suunnitellaan ja kehitetään kulttuuritarjontaa. Kulttuuririihi kiertää eri puolilla Tammela.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2025-2029

	Tavoite	Toimenpide
Teema 1: Hyvinvointia luonnon keskellä	Tuetaan lasten ja nuorten liikkumista ja fyysistä aktiivisuutta ja turvataan mahdollisuus harrastamiseen	Tarjotaan perheliikuntavuoroja Mantaalin salilla lisäten vuorojen markkinointia lapsiperheille
		Tuodaan lapsiperheitä yhteen luonto-/metsäretkillä
		Toteutetaan Harrastamisen Tammelan mallin mukaista toimintaa kunnassa
		Nuorisopalvelut järjestää kerhotoimintaa lapsille ja nuorille
		Nuorisopalvelut järjestää kesäleirejä

	Tuetaan ikääntyvien päihteettömyyttä ja ennaltaehkäistään päihde- ja rahapelihaittoja	Toteutetaan PAKKA-toimintamallin mukaista ennaltaehkäisevää päihdetyötä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa seutukunnallisesti ja maakunnallisesti
Teema 2: Rakenteet ja viestintä hyvinvoinnin turvana	Tehdään etsivän senioritoiminnan hankkeen mukaista työtä Tammelan yksinäisten vanhusten tukemiseksi	Juurrutetaan etsivä senioritoiminta osaksi kunnan palveluita ja kartoitetaan rahoitusmahdollisuuksia toiminnan jatkon turvaamiseksi
	Huomioidaan ikääntyvien tarpeet hyvinvointiviestinnän toteuttamisessa	Kerätään palautetta Etsivästä senioritoiminnasta ja kehitetään toimintaa tavoittamaan kohdennetummin Tammelan yksinäisiä ikäihmisiä
Teema 3: Aktiivinen ja yhteisöllinen arki	Tuetaan ikääntyvän väestön turvallisuuden tunnetta, osallisuutta ja itsenäistä selviytymistä arjessa	Hyvinvointiviestintää toteutetaan monikanavaisesti ja saavutettavasti, ikäihmisten tarpeet huomioiden
		Tammelan tasa-arvo-, yhdenvertaisuus- ja osallisuussuunnitelman toimenpiteet
	Kirjasto edistää ikäihmisten lukemista ja tiedon saatavuutta	Edistämme asuinympäristön turvallisuutta kunnan vastuulla olevien katujen ja alueiden kunnossapidolla Tuetaan sähköisten palveluiden käytössä toteuttamalla Digihelppi-palvelun ja digikoulutuksen kirjaston ja Wahren-opiston yhteistyönä Tuodaan kirjaston valikoimaa saavutettavaksi ikäihmisille ylläpitämällä kirjastoauton toimintaa, viemällä vaihtuvaa kirjaston kokoelmaa Tammikartanoon ja mahdollistamalla kirjaston kotipalvelu

Tasa-arvo- yhdenvertaisuus- ja osallisuussuunnitelma 2024-2029

	Tavoite	Toimenpide
Tavoite 1:	Tieto on saavutettavaa ja monikanavaista	Suunnitellaan ja toteutetaan yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistävää sekä erilaisuudesta iloitsevaa monikanavaista kuntalaisviestintää Ikäihmisten fyysisen palvelupisteen kehittäminen Tammelan keskustaan Kunnan kotisivujen kehittäminen saavutettavammaksi
Tavoite 2:	Kunta vahvistaa asukkaiden osallisuuden kokemuksia ja vaikutusmahdollisuuksia	Edistetään kuntalaisten osallisuutta kunnassa kehittämällä kuntalaisten palautekanavia ja kuntalaisten kehitysideoiden hyödyntämistä Osallisuussuunnitelma ja osallisuuden edistämisen seuranta työryhmässä Osallistuvan budjetoinnin kuntalaisäänestyksen kehittäminen Nuorisovaltuuston hallitus- tai val-tuustokummitoiminnan kehittäminen
Tavoite 3:	Moninaisuus nähdään voimavarana ja rikkautena	Erilaisten ryhmien huomioiminen palvelutarjonnassa, esim. etniset tai kielelliset vähemmistöryhmät, kansainväliset opiskelijat, sateenkaarevat henkilöt, muut vähemmistöryhmät Turvallisemman tilan periaatteita laajennetaan kunnan toimintayksiköissä
Tavoite 4:	Palveluissa ei esiinny huonoa kohtelua, suosimista eikä syrjintää	Kunnan henkilöstölle koulutusta moninaisuuden, yhdenvertaisuuden, eettisyyden ja tasa-arvon teemoista Kunnan vuokra-asuntojen jakamisessa noudatetaan ARA-periaatteita (tarveharkinta), mikäli ARA-kohde kyseessä. Asukasvalinnassa huomioidaan tarpeen kiireellisyys ja yhdenvertaisuus.
Tavoite 5:	Toiminnot ja tilat ovat helposti saavutettavia	Huomioidaan tilojen ja puistojen ja ulkoilualueiden saavutettavuus rakennettaessa ja korjattaessa Avataan tilojen saavutettavuutta ja esteettömyyttä kunnan kotisivuilla ja paikan päällä kohteessa Julkista liikennettä kehitetään asukaslähtöisesti Sukupuolineutraalien wc-tilojen lisääminen

Ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelma 2026-2029

Seudullinen painopiste	Tavoite	Toimenpide
Ehkäisevää työtä tehdään kaikissa kunnan toimissa	Ehkäisevä työ kuuluu kaikille Ehkäisevän päihdetyön rakenteiden kehittäminen	Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma hyväksytään kaupungin/kuntien hallituksessa tai valtuustossa Jokaisessa kunnassa on varattu resurssia ehkäisevän päihdetyön toteuttamiseen
Ehkäisevä päihdetyö sekä digi- ja pelihaittojen ehkäisy toteutuu verkostoyhteistyönä	Koordinoitu ehkäisevä päihdetyö sekä digi- ja rahapelihaittojen ehkäisy toteutuu verkostoyhteistyönä	Jokaisen kunnan ja verkostoon kuuluvalla ehkäisevän päihdetyön henkilöllä olisi riittävät resurssit toiminnan toteuttamiseen
		Tehdään yhteistyötä järjestöjen ja muun kolmannen sektorin kanssa ja tuetaan niitä ehkäisevän työn tekemisessä
		Valtakunnallisiin kampanjoihin osallistuminen ja niistä tiedottaminen seutukunnalla
	Pakka-toimintamallin mukainen työ	Toimitaan osana alueellista Pakka-työryhmää
Alaikäisten päihdemyönteisyyden ja päihdekokeilujen väheneminen ja aloitusiän nostaminen	Päihdemyönteisyys ja päihdekokeilut vähenevät ja aloitusikä nousee Päihdehaitat vähenevät Eri toimijoiden sitouttamisen lisääminen Osallisuuden lisääminen	Päihdekasvatus toteutuu ajantasaiseen tutkittuun tietoon perustuvien menetelmin
		Järjestetään ostokokeet
		Ehkäisevä päihdetyö näkyy osana nuoriso-, koulu- ja opiskelutyötä
		Kodin ja koulun välinen yhteistyö
		Lasten ja nuorten osallistuminen esimerkiksi kampanjoiden tai tapahtumien suunnittelemiseen
Työikäisten ja ikäihmisten päihde- sekä digi- ja pelihaittojen väheneminen	Päihdehaittojen väheneminen Fyysisten tapahtumien ja positiivisen näkyvyyden lisääminen Eri toimijoiden sitouttamisen lisääminen	Valtakunnallisiin kampanjoihin osallistuminen ja niistä tiedottaminen seutukunnalla
		Tapahtumien ja tiedotteiden ideointi ja toteutus
		Järjestöjen ja muiden toimijoiden tavoittelu sekä yhteistyö niiden kanssa
		Pakka-toimintamallin mukainen työ
Päihde-, mielenterveys- sekä digi- ja pelihaittakysymyksistä on saatavilla tietoa helposti ja riittävästi	Kuntalaisilla on saatavilla tietoa helposti ja riittävästi päihde- ja pelihaittakysymyksistä	Viestitään päihdeistä ja niiden riskitekijöistä, ongelmallisesta pelaamisesta sekä ilmiöiden yhteyksistä toisiinsa
		Toteutetaan kaikenikäisille kohdennettua viestintää
		Tehdään viestintäyhteistyötä sekä paikallisten että valtakunnallisten toimijoiden kanssa
		Ohjataan verkossa saatavilla oleviin omahoito-ohjelmiin sekä muun luotettavan tiedon äärelle
Ammattilaiset tunnistavat päihdeisiin, mielenterveyteen ja ongelmapelaamiseen liittyviä riskejä ja haittoja ja osaavat tukea asiakasta varhaisessa vaiheessa	Päihdeisiin ja ongelmapelaamiseen liittyviä riskejä ja haittoja tunnistetaan ja otetaan puheeksi Ammattilaisten riittävä osaaminen	Kuntien henkilöstöä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä muiden alojen ammattilaisia on ohjeistettu ja koulutettu tunnistamaan päihde- ja peliongelmat, ottamaan ne puheeksi sekä tarjoamaan niihin tukea varhaisessa vaiheessa (esim. mini-interventio)
		Keinoista ja menetelmistä on välitetty tietoa ammattilaisten ja toimijoiden käyttöön